

ROZDZIAŁ II

Pomoc Społeczna w Gminie Gózd

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych.

Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem społecznym.

Pomoc społeczna adresowana jest do obywateli polskich i cudzoziemców posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujących i przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Nieemożność odnalezienia się w nowej rzeczywistości prowadzi do ciągłego obniżania się zdolności mieszkańców do samodzielnego rozwiązywania problemów i uzależnienia się od sformalizowanych procedur instytucji państwowych i samorządowych.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia. Instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych rolę jedynie pomocniczą.

2.1. Prawo do świadczeń społecznych

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej której dochód nie przekracza miesięcznie wartości kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej,
- osobie w rodzinie u której dochód nie przekracza wartości kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów

wymienionych w art.7 pkt.2-15 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

2.2. Zasady udzielania pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

- osoby zainteresowanej,
- jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego,
- przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielona z urzędu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, do którego osoba lub rodzina może zgłosić się o przyznanie pomocy zależy od miejsca zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego /rodzinnego/ przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art.36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1. Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka -polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

2. Świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

2.4. Procedury udzielania świadczeń z pomocy społecznej

W ciągu ostatnich lat ubóstwo stało się w Polsce jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych. Wraz z rozpoczęciem procesu przemian społeczno-ustrojowych zjawisko ubóstwa weszło w nową, dotąd nieznaną, fazę rozwoju.

Restrukturyzacja wszystkich gałęzi gospodarki narodowej wygenerowała, jako efekt uboczny, ale wkalkulowany w koszty społeczne, lawinowo rosnące bezrobocie, które okazało się być niemal najistotniejszym czynnikiem sprawczym szybkiej degradacji ekonomicznej zarówno jednostki, jak i rodziny wpływając na wzrost biedy i rozszerzenie się sfery ubóstwa.

Głęboki wpływ bezrobocia na kształtowanie się nowej struktury społecznej, a co za tym idzie, nowej warstwy ubogich, znajduje potwierdzenie w fakcie, iż przeważająca większość świadczeniobiorców pomocy społecznej to osoby będące w dezaktywacji zawodowej i zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy.

Jednocześnie problem bezrobocia związany jest nierozdzielnie z brakiem stałych dochodów i najbardziej dotyka gospodarstwa domowe składające się z rodzin wielodzietnych i niepełnych, jak również z rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną bądź długotrwale chorą.

Negatywną konsekwencją zjawiska bezrobocia, mającą niebagatelny wpływ na rozprzestrzenianie się zasięgu ubóstwa, oprócz wcześniej wymienionej dezaktywacji zawodowej znacznej części społeczeństwa na skutek pogorszenia się ogólnej kondycji rynku pracy, jest również problem podejmowania zatrudnienia za niskie wynagrodzenie.

W wyniku tego „teraźniejsza bieda” dotyka również pracownicze i chłopskie gospodarstwa domowe, które dotychczas utrzymywały się na umiarkowanym poziomie, ale wystarczającym do przyzwoitego życia o własnych siłach.

Ubożenie społeczeństwa gminy Gózd spowodowane jest głównie: brakiem pracy, degradacją jednostek spowodowaną uzależnieniami, niepełnosprawnością i prowadzi często do tego, że ludzie tracąc oparcie zasilają szeregi osób wykluczonych społecznie.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe niejednokrotnie, chcąc zaspokoić jak najszersze potrzeby swoich podopiecznych, muszą we własnym zakresie dokonywać wyboru pomiędzy stopniem ważności uzasadnionej przez osobę ubiegającą się potrzeby.

Realizowanie pomocy społecznej przy braku wystarczających środków finansowych sprawia, że świadczona pomoc często staje się źródłem frustracji podopiecznych, niezadowolenia, przy czym nie wynika to ze złej woli żadnej ze stron.

Problem ubóstwa jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym, jest zagrożeniem, gdyż stwarza warunki do powstawania szeregu patologicznych zachowań jak kradzieże, rozboje czy uzależnienia.

Bieda jest zagrożeniem biologicznych podstaw życia ludzi, spowodowanych nie tylko brakiem żywności, ale również wiąże się z brakiem możliwości leczenia, edukacji i całego szeregu niekorzystnych czynników osłabiających osoby i rodziny.

W Gminie Gózd liczba gospodarstw domowych żyjących poniżej minimum egzystencji jest duża i ma tendencje wzrostu. W każdym miesiącu do GOPS trafiają nowe rodziny o niskich dochodach lub ich braku, które nigdy wcześniej nie korzystały z pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe opłaca posiłki w szkołach dla dzieci z rodzin najbiedniejszych. Zadanie to jest finansowane ze środków własnych gminy oraz z budżetu wojewody. Dożywianiem objęto wszystkie dzieci, które kwalifikowały się do tej formy pomocy i które chciały z niej skorzystać.

ROZDZIAŁ III

Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej w Gminie Gózd

Najbardziej użyteczną metodą przy określaniu priorytetów w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest analiza **SWOT**, oceniająca zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii.

Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym:

Mocne strony (*Strengths*) – wynikają z uwarunkowań wewnętrznych, które w pozytywny sposób wyróżniają gminę spośród innych.

Słabe strony (*Weaknesses*) – to konsekwencje ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań.

Szanse (*Opportunities*) – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają negatywne zjawiska.

Zagrożenia (*Threats*) – to zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej w Gminie Gózd

Czynniki wewnętrzne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ otwartość na nadchodzące zmiany ▪ umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych ▪ inwestycje władz samorządowych w bazę i infrastrukturę systemu społecznego ▪ umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych ▪ rozwinięta sieć wyposażonych świetlic wiejskich i boisk ▪ ośrodek zdrowia na terenie gminy ▪ rozeznanie środowiska ▪ umiejętność dysponowania środkami finansowymi ▪ atrakcyjne walory turystyczne gminy ▪ wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w polityce społecznej na terenie gminy ▪ umiejętność pozyskiwania partnerów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych ▪ bardzo wysoki poziom bezrobocia ▪ niewystarczające środki na zadania z zakresu polityki społecznej ▪ pokoleniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej ▪ brak mobilności zawodowej i niska samoocena klientów ▪ ubóstwo społeczeństwa ▪ niska aktywność środowisk do tworzenia grup samopomocowych i grup wsparcia

Czynniki zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja ludności, a w szczególności organizacja czasu wolnego i zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ▪ pozyskiwanie sponsorów ▪ fundusze celowe, strukturalne i granty na pomoc społeczną ▪ rozwój organizacji pożytku publicznego działających na terenie gminy na rzecz lokalnej społeczności ▪ wspólne inicjatywy władz i organizacji ▪ wzmocnienie profilaktyki ▪ wzrost świadomości społecznej moda na zdrowy styl życia ▪ możliwość pozyskiwania środków na likwidację barier 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną ▪ wzrastająca przestępczość i poczucie zagrożenia ▪ niestabilność prawna, brak jasnych uregulowań w zakresie rozdziału zadań i środków (państwo – gmina) ▪ wzrost agresji wśród młodzieży ▪ brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej ▪ odpływ ludzi młodych i wykształconych z gminy ▪ rozluźnienie więzi rodzinnych ▪ pogłębiające się konflikty międzyludzkie ▪ niezadawalający stan badań i monitoringu zjawiska uzależnień ▪ pogłębiające się ubożenie społeczeństwa i zjawiska bezradności społecznej

ROZDZIAŁ IV

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz rodzin i osób wymagających wsparcia. Zadaniem ośrodka pomocy społecznej jak i całego samorządu gminnego jest udzielanie takiego wsparcia osobom i rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę zaspokojenia niezbędnych potrzeb, zapewni skuteczną realizację ról społecznych oraz stworzy możliwości rozwoju.

Skuteczna pomoc – to znaczy także pozbawienie uprawnień do pomocy społecznej poprzez usunięcie bądź ograniczenie różnych dysfunkcji i wyprowadzenie z grupy ryzyka w każdym przypadku, kiedy jest to tylko możliwe. Skuteczność takich działań jest uwarunkowana kompleksowym podejściem do problemów i wprowadzeniem systemowych rozwiązań.

3.1 Cel główny

Stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przewycięzania trudnych sytuacji życiowych których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i uprawnienia.

3.2. Cele szczegółowe

1. Identyfikacja przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.
2. Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, w szczególności długotrwałym bezrobociem.
3. Rozszerzenie oferty usług na rzecz pomocy ludziom starszym.
4. Pomoc osobom niepełnosprawnym (ze szczególnym uwzględnieniem osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności).
5. Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.
6. Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych.
7. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia. Zdrowe społeczeństwo, świadome zagrożeń.
8. Skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie

3.3. Przebieg realizacji celów

Cel szczegółowy nr 1

Identyfikowanie przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej

Z przeprowadzonej diagnozy sytuacji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Goździe wynika, że główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie. Przeciwdziałanie temu zjawisku i zapewnienie utrzymania źródeł dochodu jest jednym z warunków zmniejszenia liczby osób ubiegających się o pomoc. Podopieczni borykają się z różnymi rodzajami problemów, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz problemy związane ze strukturą rodziny, np. rodzina niepełna, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na ciągłej diagnozie sytuacji oraz prawidłowym przepływie informacji.

Podjęte działania :

1. Analiza rzeczywistych potrzeb społecznych.
2. Dążenie do określenia zapotrzebowania na pomoc finansową niezbędną do zaspokojenia potrzeb.
3. Rozpoznanie występowania głównych problemów społecznych i ich zasięgu.
4. Ustalenie zasad współpracy przy wymianie informacji między instytucjami i organizacjami współpracującymi z ośrodkiem pomocy społecznej.
5. Analiza skarg, wniosków, interwencji osób korzystających z pomocy.

Przewidywane efekty

1. Rozpoznanie źródła zagrożeń życia społecznego na terenie gminy Gózd.
2. Opracowanie diagnozy i wykorzystanie uzyskanych informacji w działaniach w zakresie pomocy społecznej.
3. Zwiększenie efektywności działań i skuteczne reagowanie ośrodka pomocy społecznej oraz organizacji i instytucji współpracujących na aktualnie występujące na terenie gminy problemy.
4. Wykorzystanie w celach profilaktycznych źródła informacji o przyczynach korzystania z pomocy społecznej.

Cel szczegółowy nr 2

Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcją

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu, powstawaniu patologii. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzenie rodzin z trudnej sytuacji

życiowej i zapobieganie ich marginalizacji. Służyć temu mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem.

Podjęte działania

1. Pobudzanie aktywności własnej rodziny oraz osób korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów.
2. Prowadzenie wszechstronnej pracy z rodziną i wykorzystywanie różnorodnych metod i technik.
3. Umożliwienie osobom i rodzinom korzystania z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego.
4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie pośrednictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych.
5. Udzielanie osobom i rodzinom pomocy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.
6. Współpraca pracowników socjalnych ze szkołami – pedagogami, wychowawcami, policją oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Pozyskiwanie środków na właściwą pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym.

Przewidywane efekty :

1. Zwiększenie aktywności własnej rodziny oraz osób korzystających z pomocy.
2. Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych.
3. Uzyskanie środków finansowych na zaspokojenie niezbędnej infrastruktury pomocowej.
4. Uświadomienie konieczności organizowania alternatywnych form pomocy w stosunku do materialnej i rzeczowej – pomoc sąsiedzka, wolontariat.
5. Ograniczenie liczby osób korzystających z pomocy materialnej.

Cel szczegółowy nr 3

Rozszerzenie oferty usług na rzecz pomocy ludziom starszym

Ogólna dostępność do usług życiowych, urzędowych, mieszkaniowych, a nawet intelektualnych i zdrowotnych ułatwiają życie ludziom starszym i wydłużają okres ich samodzielności społecznej. Nieunikniony proces starzenia się stwarza konieczność podjęcia przez społeczeństwo wielu zadań na ich rzecz.

Podjęte działania :

1. Promowanie aktywnego trybu życia osób starszych poprzez wspieranie różnych form działalności i inicjatyw – podjęcie działań w zakresie utworzenia i funkcjonowania „Klubu Seniora”.
2. Rozszerzenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych w miejscu zamieszkania.
3. Wdrożenie rządowego programu „posiłki dla potrzebujących”, próby uzyskiwania środków lokomocji przy jego organizowaniu.

Przewidywane efekty :

1. Respektowanie praw osób starszych do godnego życia w społeczeństwie.
2. Zapewnienie komfortu psychicznego i poczucie bezpieczeństwa osobom starszym poprzez zabezpieczenie ich funkcjonowania w środowisku lokalnym.
3. Zagospodarowanie wolnego czasu osób starszych.
4. Włączenie osób starszych do życia w lokalnej społeczności.

Cel szczegółowy nr 4

Pomoc osobom niepełnosprawnym (ze szczególnym uwzględnieniem osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności)

Osoby niepełnosprawne oraz posiadające znaczny stopień niepełnosprawności wymagają szczególnego rodzaju wsparcia i pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Poznawanie i rozumienie problemów, trudności osób niepełnosprawnych jest zadaniem dla wszystkich. Osoby niepełnosprawne przez fakt niepełnosprawności nie utraciły praw osoby ludzkiej. Mają prawo jak wszyscy żyć w społeczeństwie i korzystać z dóbr cywilizacji i ją współtworzyć.

Podjęte działania :

1. Zintegrowanie osób niepełnosprawnych ze środowiskiem i umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez: pracę socjalną z osobami niepełnosprawnymi.
2. Doradztwo specjalistyczne i pomoc ekonomiczna (w myśl ustawy o pomocy społecznej) osobom niepełnosprawnym.
3. Pomoc, przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, w organizowaniu turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.
4. Likwidacja barier architektonicznych.

Przewidywane efekty :

1. Usprawnienie fizyczne i społeczne osób niepełnosprawnych.
2. Odciążenie rodzin z osobami niepełnosprawnymi oraz poprawa sytuacji materialno – bytowej.
3. Zapewnienie dostępu do placówek oświatowych, kultury, ochrony zdrowia i administracji.